Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt

Saksamaa

Kuidas nõuda kohtumenetluse (kriminaalmenetluse) käigus kuriteo toimepanijalt kahju sisse või nõuda temalt muud moodi hüvitamist/heastamist ning kellele tuleks selline nõue adresseerida?

Ainus eeltingimus on, et kriminaalmenetluses esitatakse tsiviilhagi (*Adhäsionsantrag*), milles antakse põhjalik ülevaade nõude sisust ja alusest (vt lähemalt 3. küsimuse all). Tsiviilhagi võib esitada politseile, prokuratuurile või pädevale kohtule (vt 2. küsimus).

Millises kriminaalmenetluse etapis peaksin ma oma nõude esitama?

Nõude saab esitada kirjalikult politseile kuriteost teatamise ajal. Lisaks saab nõude esitada hiljem kirjalikult prokuratuurile või kohtule või registreerimiseks kohtuametnikule (osakonnas *Rechtsantragsstelle* (osakond Saksamaa kohtutes, kuhu saab esitada nõudeid ning teisi avaldusi)). Nõuet saab esitada ka suuliselt põhikohtuistungil.

Üldiselt soovitatakse nõue esitada võimalikult varakult, et vältida otsuse tegemata jätmist menetluse märkimisväärse viibimise tõttu.

Mida võin ma oma nõudes taotleda ja kuidas nõue vormistada (kas tuleb märkida kogusumma ja/või täpsustada konkreetne kahju, saamata jäänud tulud ja intressid)?

Nõudes tuleb selgelt märkida, mida ja miks te kostjalt nõuate. Üldjuhul tuleb rahalise kahju (nt saamata jäänud sissetulek, varaline kahju) hüvitamiseks nõutav rahasumma täpselt ära märkida. Valu ja kannatuste eest nõutava hüvitise (*Schmerzensgeld*) summa võib aga jätta kohtu otsustada. Ent isegi sellisel juhul peaksite nimetama vähemalt ligikaudse summa ning märkima, mille alusel tuleks valu ja kannatuste eest nõutava hüvitise suurus arvutada või seda hinnata. Nõude aluseks olevad faktilised asjaolud (nt õigusrikkumise kirjeldus, teave tekitatud vigastuste ja varalise kahju kohta) tuleb esitada võimalikult üksikasjalikult.

Kas selliste nõuete esitamiseks on olemas erivormid?

Ei, erivormi ette nähtud ei ole.

Kriminaalmenetluses esitatava tsiviilhagi näidise võite leida föderaalse justiits- ja tarbijakaitseministeeriumi avaldatud kuriteoohvrite käsiraamatu (*Opferfibel*) leheküljel 59 (näide 5). Kuriteoohvrite käsiraamatu, milles tutvustatakse kannatanute õigusi kriminaalmenetluses, võite muu hulgas avada veebisaidi https://www.hilfe-info.de/ rubriigi „Publikationen“ alt.

Millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Te peaksite loetlema või oma nõudele lisama kõik kättesaadavad tõendid, mis on nõude tõendamiseks ja maksma panemiseks vajalikud (nt arved, tõendid). Lisaks saate viidata politseile antud teabele (kuriteoteade, tunnistajate ütlused) või süüdistusaktile endale.

Kas mul tuleb nõude esitamise korral tasuda kohtu- või muud kulud?

Kui teile kui nõude esitajale määratakse taotletud hüvitis, ei pea te kohtukulusid tasuma; kulu, mis teil tuli kanda, nt saamata jäänud sissetulek kohtumenetluses osalemise tõttu, jääb kostja kanda.

Kui teie nõuet ei rahuldata või rahuldatakse see vaid osaliselt, kui te võtate oma nõude tagasi või kui kohus teie nõude kohta otsust ei tee, määrab kohus pärast põhjalikku kaalumist kindlaks, kes kannab kohtukulud ja osalejate kulud (nt advokaaditasud).

Isegi kui teie hüvitisnõuet ei rahuldata, ei pea te (erinevalt tsiviilasjadest) kahju kannatanud poolena kohtukulusid maksma.

Kas mul on võimalik saada enne kohtumenetlust ja/või selle ajal õigusabi? Kas mul on võimalik saada õigusabi ka juhul, kui ma ei ela riigis, kus kohtumenetlus toimub?

Advokaadi palkamine ei ole kohustuslik, kuid see võib olla mõningatel juhtudel soovitatav. Näiteks võib see olla soovitav juhtudel, kui tegemist on keerulise kohtuasjaga, millega on seotud mitu kuriteo toimepanijat, kui tegemist on keeruliste tsiviilvastutuse küsimustega või kui kohus otsustab, et rahuldamisele kuuluvad nõuded (nt väljamõistetud rahasumma) tuleb pöörata sundtäitmisele. Kui õiguslikud tingimused (eelkõige abivajadus) on täidetud, võib advokaadi kulude katteks saada riigi õigusabi.

Millisel juhul võib kriminaalkohus minu nõude kuriteo toimepanija vastu tagasi lükata või selle üle otsustamisest keelduda?

Kohus ei langeta hüvitisnõude kohta otsust, kui kostja mõistetakse õigeks või menetlus lõpetatakse, kui nõue on kohtu arvates vastuvõetamatu või põhjendamatu või kui erandkorras ei ole nõude rahuldamine kriminaalmenetluse raames asjakohane.

Kas ma saan sellise otsuse edasi kaevata või kas mul on muid võimalusi nõuda kahju hüvitamist/heastamist?

Kaebuse saab esitada kohtuotsuse peale, mille kohaselt ei langetata nõude kohta otsust, sest kohus leiab, et nõude kohta otsuse langetamiseks vajalikud tingimused ei ole täidetud.

Juhul kui kohus mõistab mulle välja kahjuhüvitise, siis kuidas saan ma tagada, et kohtuotsus pööratakse kuriteo toimepanija vastu täitmisele, ja millist abi võin ma selle tagamiseks saada?

Kriminaalmenetluses esitatud tsiviilhagi kohta tehtud kohtuotsuseid ja tsiviilhagi menetluses sõlmitud kokkuleppeid saab täitmisele pöörata vastavalt täitemenetluse üldnormidele. Täitmine toimub täitmisele kuuluva kohtuotsuse või saavutatud kokkuleppe ärakirja alusel, mille väljastab kriminaalkohtu ametnik.

Viimati uuendatud: 06/12/2021

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.